

STORTINGET

Innst. 398 L

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 98 L (2020–2021)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i Svalbardloven m.m. (endret navn på Sysselmannen)

Til Stortinget

Sammendrag

Proposisjonens hovedinnhold

Justis- og beredskapsdepartementet legger i denne proposisjonen fram forslag til endringer i til sammen 11 lover hvor ordet «sysselmannen» og varianter av det er brukt, som følge av at tittelen «sysselmann» blir endret til det kjønnsnøytrale navnet «sysselmester». Det nye navnet gjelder både for stillingen og virksomheten. De fleste endringene gjøres i lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard (Svalbardloven) og lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard (svalbardmiljøloven).

Endringene er av teknisk karakter, og de er en følge av at stillings- og virksomhetsnavnet endres. Det blir ikke gjort noen materielle endringer. Forslaget innebærer at der ordet «sysselmannen» brukes i lovverket, blir dette endret til «sysselmesteren» på bokmål og «sysselmeisteren» på nynorsk. Det foreslås tilsvarende endringer i lovbestemmelser der variantene «sysselmannskontoret» og «sysselmannens» blir brukt. I tillegg foreslås «sysselmannen» med liten forbokstav endret til «Sysselmesteren» med stor forbokstav der det siktes til virksomheten. Der «Sysselmannen» med stor forbokstav brukes i dag, og det siktes til virksomheten, endres dette tilsvarende til «Sysselmesteren». Enkelte steder er det i dag brukt stor forbokstav der det siktes til sysselmannen personlig, og dette foreslås endret til «syssel-

mesteren» de aktuelle stedene. Departementet foreslår at endringsloven skal gjelde fra 1. juli 2021.

Bakgrunn

Regjeringen har bestemt at kjønns spesifikke yrkestitler skal endres til kjønnsnøytrale titler i alle statens virksomheter. Derfor må tittelen «sysselmannen» endres til en kjønnsnøytral tittel. På samme måte må også navnet på virksomheten endres.

Forslaget til nytt navn har ikke vært på offentlig høring, da dette er et tiltak som berører få aktører, og hvor det har vært mulig med direkte involvering. Det har likevel vært stor grad av offentlighet rundt navnesaken. Mange har vært engasjert i navnevalget, og departementet har mottatt en rekke forslag og synspunkter.

Forslag til lovendringer

Den mest sentrale loven i denne sammenhengen er Svalbardloven, som fastsetter at det skal være en sysselmann på Svalbard, og hvilke roller og oppgaver Sysselmannen har. Sysselmannen er her omtalt i rollen som tilsynsorgan, godkjenningsorgan, klageorgan og faglig myndighet, blant annet også forskriftsmyndighet. De øvrige lovene hvor sysselmannen er tillagt myndighet og oppgaver, er tobakksskadeloven, ekteskapsloven, politiloven, kystvaktloven, lov om notarius publicus, valgloven, utlendingsloven, vergemålsloven og konfliktrådsloven.

Forslagene i denne proposisjonen har ingen økonomiske følger for andre enn staten. Disse er omtalt i kapittel 4 og blir dekket innenfor gjeldende budsjetttrammer. Det må også gjøres endringer i en rekke forskrifter hvor ordet «sysselmannen» er nevnt. Merknader til de enkelte endringene fremgår av kapittel 5 i proposisjonen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, lederen Anniken Huitfeldt, Martin Kolberg, Marianne Marthinsen og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Hårek Elvenes, Trond Helleland, Ingjerd Schou og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Siv Jensen, Christian Tybring-Gjedde og Morten Wold, fra Senterpartiet, Emilie Enger Mehl og Liv Signe Navarsete, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, fra Venstre, Trine Skei Grande, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, viser til at både regjeringen og Stortinget har hatt som målsetting å sørge for kjønnsnøytrale titler i alle statens virksomheter.

Komiteen viser til at regjeringen tidligere har tatt initiativ til å endre titler som riksmeglingsmann, fylkesmann og lensmann. Komiteen ser det som en naturlig fortsettelse av dette arbeidet at også tittelen sysselmann endres i tråd med vedtaket fra et samlet storting 30. april 2019, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen å sørge for kjønnsnøytrale titler i alle av statens virksomheter. Arbeidet med nye titler må skje i samarbeid med partene i arbeidslivet.»

Komiteen vil påpeke at det har foregått en inkluderende debatt i Svalbardposten om begrepet som skal erstatte sysselmann. Videre merker komiteen seg at både Sysselmannen og Språkrådet har uttalt seg om den nye tittelen.

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag om at det gjøres de nødvendige tekniske lovendringer som skal til for å innføre en kjønnsnøytral tittel for sysselmannsembetet på Svalbard.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det i forbindelse med behandlingen av redegjørelse holdt 29. april 2019 av kultur- og likestillingsministeren om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer, ble fremmet et forslag fra Arbeiderpartiet med følgende ordlyd:

«Stortinget ber regjeringen å sørge for kjønnsnøytrale titler i alle av statens virksomheter. Arbeidet med nye titler må skje i samarbeid med partene i arbeidslivet.»

Disse medlemmer viser til at forslaget den 30. april 2019 ble enstemmig, og uten skepsis, vedtatt i Stortinget. Dette inkluderer stemmene til Senterpartiets stortingsgruppe.

Medlemene i komiteen frå Framstegspartiet og Senterpartiet støttar opp under dei føreslåtte tekniske endringane i Svalbardlova, som følgje av at stillings- og verksemdnamnet vert endra frå «sysselmann» til «sysselmeister». Desse medlemene vil likevel understreke ein viss skepsis på generell basis til å innføre kjønnsnøytrale tittlar på stillingar og embete der det noverande namnet ber sterke tradisjonar og er godt kjent og brukt blant folk. Desse medlemene viser til Innst. 248 S (2020–2021), der fleirtalet går inn for å innføre ein kjønnsnøytral tittel på lensmannen. Desse medlemene viser til at tittelen «lensmann» er den eldste offentlege tittelen som fortsatt er i bruk, og å byte ut denne tittelen under påskot av at ein treng kjønnsnøytral yrkestittel er både historielaut og meiningslaut. Slike symbolske endringar skapar ikkje meir likestilling i samfunnet, og fokuset bør heller rettast mot endringar som bidreg til reell likestilling.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i Svalbardloven m.m. (endret navn på Sysselmannen)

I

I lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 5 skal lyde:

På Svalbard skal *det* være en *sysselmester* som oppnevnes av Kongen.

Sysselmesteren har samme myndighet som en statsforvalter. *Sysselmesteren* er også *politimester* og notarius publicus, så lenge det ikke er særskilte *tjenestepersoner* i disse *stillingene*.

På Svalbard er *sysselmesteren* namsmann og hovedstevnevitne. Veksel- og sjekkprotester tas opp av *Sysselmesteren*.

§ 10 andre punktum skal lyde:

Overskjønn avgis av fem skjønnsmedlemmer og styres av *sysselmesteren* eller en *ansatt hos Sysselmesteren* som oppfyller kravene for å være lagdommer.

§ 18 skal lyde:

Mekling mellom ektefeller etter *ekteskapsloven* kan foretas av *Sysselmesteren* eller av en *vigsler*.

§ 36 c første ledd bokstav a skal lyde:

a) *sysselmesteren* og assisterende *sysselmester*

I følgende bestemmelser blir «Sysselmannen» endret til «Sysselmesteren»:

§ 8 andre punktum, § 19 og § 25 første ledd fjerde og femte punktum

I følgende bestemmelser blir «sysselmannen» endret til «Sysselmesteren»:

§ 12, § 25 første ledd første punktum og § 27 tredje ledd

II

I lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader gjøres følgende endringer:

§ 37 a tredje ledd andre punktum skal lyde:

Hvis *Sysselmesteren* har delegert myndighet til Longyearbyen lokalstyre, er *Sysselmesteren* klageinstans for lokalstyrets vedtak.

I følgende bestemmelser blir «Sysselmannen» endret til «Sysselmesteren»:

§ 7 andre ledd, § 29 femte ledd første og andre punktum, § 35 fjerde ledd første og andre punktum, § 36 b tredje ledd første og andre punktum og § 37 a tredje ledd første punktum

III

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap skal § 12 første ledd bokstav d lyde:

d) *sysselmesteren* på Svalbard. *Sysselmesteren* kan delegere *vigselsmyndigheten* til *ansatte hos Sysselmesteren*.

IV

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet skal § 17 andre ledd lyde:

Namsmann for Svalbard er *sysselmesteren*.

V

I lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten blir «Sysselmannen» endret til «Sysselmesteren» i følgende bestemmelser:

§ 19 tredje ledd og § 22

VI

I lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard gjøres følgende endringer:

I følgende bestemmelser blir «Sysselmannen» endret til «Sysselmesteren»:

§ 4 første ledd bokstav d, § 13 første ledd første og andre punktum, § 21 første ledd, § 30 femte ledd og sjette ledd andre punktum, § 30 a tredje ledd, § 31 andre ledd tredje punktum, § 32 tredje ledd andre punktum, fjerde ledd første og andre punktum og femte ledd første og andre punktum, § 33 første ledd andre punktum, § 34 første punktum, § 35 andre punktum, § 37, § 39 tredje ledd første punktum, § 40, § 41 andre punktum, § 42 andre ledd første punktum og tredje ledd, § 44 andre ledd første

ste punktum og tredje ledd andre punktum, § 45 første ledd tredje punktum og andre ledd første punktum, § 52 første ledd, andre ledd første punktum og tredje ledd første punktum, § 54 første punktum, § 57 tredje ledd første og andre punktum, § 58 første ledd første punktum, andre ledd bokstav b, tredje ledd innledningen og fjerde ledd andre punktum, § 59 andre ledd andre punktum, tredje ledd første og andre punktum og fjerde ledd andre punktum, § 60 første ledd andre punktum og andre ledd første, andre og tredje punktum, § 62 andre ledd, § 63 første ledd innledningen og andre ledd andre punktum, § 64 første ledd andre punktum, andre ledd tredje og fjerde punktum, tredje ledd første punktum, fjerde ledd andre punktum og sjette ledd, § 68 tredje punktum, § 69 første punktum, § 70 andre ledd første punktum, § 71 første ledd andre punktum og femte ledd første punktum, § 74 første punktum, § 75, § 76 første og andre punktum, § 77 andre punktum, § 80 bokstav b, § 81 første ledd bokstav c, § 82 fjerde ledd første punktum, § 83 andre ledd andre punktum, § 84 første ledd første punktum, § 85 tredje ledd, § 87 tredje punktum, § 89 første og andre punktum, § 90 første ledd første og andre punktum og andre ledd, § 91 innledningen, § 93 tredje ledd, § 94 første ledd første punktum og andre ledd første og tredje punktum, § 95 tredje ledd første punktum og fjerde ledd første punktum, § 96 første ledd og andre ledd andre punktum, § 96 a første ledd, § 97 første ledd første og andre punktum og andre ledd første og andre punktum

I følgende bestemmelser blir «sysselmannen» endret til «Sysselmesteren»:

§ 59 andre ledd tredje punktum, § 64 tredje ledd andre punktum og fjerde ledd første punktum, § 82 første ledd og § 93 første ledd andre punktum

I følgende bestemmelser blir «Sysselmannens» endret til «Sysselmesterens»:

§ 32 tredje ledd første punktum og § 97 tredje ledd første punktum

VII

I lov 26. april 2002 nr. 12 om notarius publicus blir «Sysselmannen» endret til «sysselmesteren» i følgende bestemmelser:

§ 1 andre ledd og § 5 andre ledd tredje punktum

VIII

I lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre gjøres følgende endringer:

§ 8-2 første ledd bokstav b skal lyde:

b) *Sysselmesteren* på Svalbard. *Sysselmesteren* kan oppnevne andre stemmemottakere.

I følgende bestemmelser blir «sysselmannen» endret til «Sysselmesteren»:
§ 8-1 andre ledd andre punktum og § 8-3 tredje ledd

IX

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her skal § 13 første ledd andre punktum lyde:
Myndighet til å avgjøre søknader om visum i henhold til §§ 10 og 12 kan også legges til utenriksstjenesten og til *Sysselmesteren* på Svalbard.

X

I lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål skal § 4 andre punktum lyde:

På Svalbard er *Sysselmesteren* lokal vergemålsmyndighet.

XI

I lov 20. juni 2014 nr. 49 om konfliktrådsbehandling skal § 4 andre ledd andre punktum lyde:
På Svalbard oppnevnes konfliktrådsmedklere av én representant utpekt av Longyearbyen lokalstyre, én representant fra *Sysselmesteren* på Svalbard og konfliktrådslederen i Troms.

XII

Loven gjelder fra 1. juli 2021.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 5. mai 2021

Anniken Huitfeldt

leder

Trine Skei Grande

ordfører